

توسعه مدل واکنش به سود با تأکید بر شاخص‌های ویژه صنعت بانکداری

نوع مقاله: پژوهشی

احد لطفی ۱

سعید جبارزاده کنگر لویی ۲

جمال بحری ثالث ۳

عسگر پاک مرام ۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۵/۱۷

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۲/۲۹

چکیده

گزارش‌های مالی یکی از مهم‌ترین فرآورده‌های سیستم حسابداری است که از اهداف عمده آن فراهم نمودن اطلاعات لازم برای ارزیابی عملکرد و توانایی سودآوری شرکت‌ها است. شرط لازم برای دستیابی به این هدف، اندازه‌گیری و ارائه اطلاعات تجربی است. به‌نحوی که ارزیابی عملکرد گذشته را ممکن سازد و در سنجش توان سودآوری و پیش‌بینی فعالیتهای آتی بنگاه اقتصادی مؤثر باشد. یکی از اقلامی که در گزارش‌های مالی تهیه و ارائه می‌شود، سود خالص است. هدف پژوهش حاضر واکنش به سود با تأکید بر شاخص‌های ویژه صنعت بانکداری می‌باشد. که می‌تواند بر عملکرد بانک‌ها و کنترل ریسک تأثیرگذار باشد، از طرفی بخش مالی در هر اقتصادی نقش کلیدی و مهمی را در توسعه اقتصادی آن کشور بازی می‌کند. پژوهش حاضر از حیث هدف، کاربردی و از حیث روش گردآوری اطلاعات، از نوع تحقیقات توصیفی-هم‌بستگی است. جامعه مطالعاتی تحقیق شامل کلیه بانک‌های خصوصی و دولتی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ می‌باشد. نتایج تحقیق نشان داد توان آگاهی، نسبت بدهی، فرصت رشد و ریسک سیستماتیک بر ضریب واکنش به سود با در نظر گرفتن نقش تعدیلی رشد سهم سپرده‌ها به‌عنوان شاخص ویژه صنعت بانکداری تأثیر معناداری دارد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

^۱ دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران

ahadlotfi43@gmail.com

^۲ دانشیار، گروه حسابداری، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران (نویسنده مسئول)

jabbarzadeh.s@gmail.com

j.bahri@iaurmia.ac.ir

^۳ دانشیار، گروه حسابداری، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران

pakmaram@gmail.com

^۴ دانشیار، گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران

واژگان کلیدی: سود، صنعت بانکداری، ریسک، فرصت رشد.

طبقه بندی JEL: G21,C53,E40

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

سود به عنوان عاملی برای تدوین سیاستهای تقسیم سود و پاداش، راهنمایی برای سرمایه‌گذاری و تصمیم‌گیری و عاملی برای پیش‌بینی به‌شمار می‌آید. با توجه به تفاوت بین سود تعهدی و سود نقدی، یک شرکت می‌تواند مبلغی را به‌عنوان سود گزارش کند اما وجوهی را برای تأمین مالی یا تقسیم سود نداشته‌باشد از آنجایی که در محاسبه سود خالص می‌توان از روش‌ها و برآوردهای مختلف استفاده کرد، لذا امکان دست‌کاری در سود وجود دارد و این عامل می‌تواند بر کیفیت سود اثر بگذارد. همچنین عواملی که می‌تواند بر سود تأثیر گذار باشد در بین صنایع مختلف تفاوت معنی‌داری می‌تواند با هم داشته‌باشند، به طوری‌که یک متغیر بسیار تأثیر گذار در صنعت خاص، می‌تواند در صنعت دیگر هیچ نقشی نداشته‌باشد (یگانه و همکاران، ۱۳۹۰)، سود حسابداری از جنبه‌های مختلفی اهمیت دارد؛ از جمله داشتن محتوای اطلاعاتی برای بازار سرمایه با هدف کمک به امر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران که این ویژگی بر مربوط بودن و به‌موقع بودن سود تأکید دارد. پیش‌بینی سود و اعلام سود شرکت‌ها از مهم‌ترین معیارهای ارزیابی شرکت‌ها از سوی سرمایه‌گذاران به‌شمار می‌رود. اعلامیه‌های سود شرکت، اطلاعاتی را در اختیار تحلیل‌گران بازار قرار می‌دهد تا عملکرد شرکت‌ها را ارزیابی کنند. چنانچه اعلام سود شرکت‌ها محتوای اطلاعاتی داشته‌باشد، بر رفتار استفاده‌کنندگان به‌ویژه سرمایه‌گذاران بالفعل و بالقوه تأثیر می‌گذارد و سبب واکنش بازار و ایجاد بازده‌های غیرعادی می‌شود. آگاهی از نحوه واکنش سرمایه‌گذاران در برابر اعلام سود شرکت‌ها ممکن است کمک چشمگیری به گرفتن تصمیم‌های بهینه‌کنند. از طرفی نبود اطلاعات کافی و وجود عدم اطمینان در بازار سرمایه ممکن است بر واکنش سرمایه‌گذاران به سود غیرمنتظره شرکت‌ها تأثیر بگذارد. همان‌طور که گفته شد در شرایط عدم اطمینان، سرمایه‌گذاران درباره جریان‌های نقد آتی شرکت‌ها اطلاعات کافی ندارند. در این شرایط دریافت سیگنال اطلاعاتی نظیر اعلام سود ممکن است سبب تجدیدنظر در باورهای پیشین سرمایه‌گذاران درباره وضعیت آتی شود و زمینه یادگیری کسب آگاهی را فراهم کند (حمیدیان و همکاران ۱۳۹۸). انتشار هر رویدادی حاوی اطلاعات شرکت، مانند اعلان سود، بر قیمت سهام و حجم معاملات در بازار مالی تأثیر می‌گذارد. یکی از شاخص‌های مورد استفاده برای ارزیابی اهمیت اطلاعات حسابداری، واکنش سرمایه‌گذاران نسبت به آن هنگام اعلام شدن و تأثیرات آن بر قیمت سهام است. نوسانات قیمت سهام نیز در طی انتشار دوره صورت‌های مالی نسبت به دوره‌های قبلی افزایش می‌یابد. این نشان دهنده پاسخ بازار به قیمت سهام برای درک ضریب پاسخ سود است. به‌طور کلی؛ ضریب پاسخ سود نشان دهنده پاسخ بازار به درآمد منتشر شده شرکت است. همچنین کیفیت سود شرکت را منعکس می‌کند (آل اوآوده و همکاران ۲۰۲۰). از آنجا که ضریب پاسخ سود واکنش به درآمد منتشر شده

شرکت را منعکس می‌کند، کیفیت بازدهی در صنعت بانکداری را نیز منعکس می‌کند. ارزش بالای ضریب پاسخ سود به این معنی است که درآمد می‌تواند اطلاعات مهم را به سرمایه‌گذاران برای تصمیم‌گیری در مورد سرمایه‌گذاری ارائه دهد، در حالی که ارزش کم ضریب پاسخ سود به این معنی است که درآمد نمی‌تواند اطلاعات مهمی را به سرمایه‌گذاران ارائه دهد (سوارنو و همکاران، ۲۰۱۷). در این زمینه، تحقیقات قبلی عوامل مختلفی را نشان می‌دهد که ممکن است ضریب پاسخ سود را تحت تأثیر قرار دهد. به نظر می‌رسد خطر سیستماتیک تأثیر منفی بر ضریب پاسخ سود دارد. به دلیل اولویت طلبکاران نسبت به سهام‌داران، سرمایه‌گذاران به شرکت‌هایی با نسبت اهرم بالا پاسخ منفی خواهند داد. شرکت‌های بزرگ‌تر به خصوص بانک‌ها نیز تمایل دارند اعتماد بیشتری از سرمایه‌گذاران و ضریب پاسخ سود بالاتر کسب کنند. شرکت‌هایی که از فرصت‌های رشد بالایی برخوردار هستند به دلیل پتانسیل رشد، ضریب پاسخ سود بالایی دارند. شرکت‌هایی که سودآوری خوبی دارند تمایل دارند ضریب پاسخ سود بالاتری داشته باشند. اهمیت بررسی عوامل مؤثر بر ضریب پاسخ سود عمدتاً از نیاز به افزایش اعتماد سهام‌داران یک شرکت در اعلامیه‌های اطلاعات حسابداری ناشی می‌شود، به آنها امکان تصمیم‌گیری منطقی و آگاهانه را می‌دهد. علاوه بر این، ضریب پاسخ دهی به عنوان معیار اندازه‌گیری پاسخ بازار به اطلاعات کسب شده در نظر گرفته می‌شود و از آنجا که این شاخص مهمی از کیفیت درآمد است، به طوری که ضریب بالاتر نشان دهنده کیفیت بالاتر سود است. بر این اساس، درک عوامل مؤثر بر ضریب پاسخ‌گویی به سود برای بهبود آن و تأثیر آن بر همه ذی‌نفعان و افزایش کیفیت درآمد مهم است (آل اوآوده و همکاران، ۲۰۲۰). در این ارتباط دالیوال و همکاران (۱۹۹۱) و مروانینگساری (۲۰۰۸) اثبات می‌کنند که اهرم تأثیر منفی بر ضریب پاسخ سود دارد. آنها همچنین اظهار داشتند که میزان بدهی کیفیت شرکت و همچنین چشم‌اندازهایی را که در آینده خوب نیستند نشان می‌دهد (هریس و راویو، ۱۹۹۰). برای شرکت‌هایی که بدهی بالایی دارند، افزایش سود باعث تقویت بیشتر موقعیت و امنیت دارندگان اوراق قرضه در مقایسه با سهام‌داران می‌شود. در حالی که اهرم تأثیر مثبتی بر ضریب پاسخ سود نشان می‌دهد، شرکت‌هایی که از بودجه زیادی از بستانکاران استفاده می‌کنند نشان می‌دهد که این شرکت در شرایط خوبی قرار دارد زیرا دارای اعتماد است، بنابراین، استفاده از وام‌ها از رفاه سهام‌داران نخواهد کاست زیرا افزودن بدهی به معنی افزایش تعداد سهام در گردش نیست (مارتانی و همکاران، ۲۰۰۹). حسن زاده و همکاران (۲۰۱۳) نتیجه گرفتند که اهرم تأثیری در ضریب پاسخ سود ندارد. پاتاتوکاس (۲۰۱۴) در مورد کیفیت سود با ابعاد جریان‌های نقدی و نرخ تنزیل بحث می‌کند و به این نتیجه می‌رسد که جریان وجه نقد نقش مهمی در تأثیرگذاری بر کیفیت سود گزارش شده دارد و مدل سنتی رگرسیون ضریب پاسخ سود در تشخیص واکنش‌های بازار سهام موفق نیست.

بال و همکاران (۲۰۱۳) به ارتباط تئوری محافظه کاری با استفاده از اطلاعات حسابداری برای اندازه گیری ضریب پاسخ سود کمک می‌کنند و البیدانی و همکاران (۲۰۱۷) توصیه می‌کند برای ارزیابی ضریب پاسخ سود از اطلاعات حسابداری سه صورت اصلی مالی استفاده کنید. اندازه شرکت یکی از عوامل تعیین کننده ضریب پاسخ سود است. چو و یونگ (۱۹۹۱) از یک رابطه مثبت برای تأثیر اندازه بر ضریب پاسخ سود پشتیبانی می‌کنند. با این حال، چانی و جتر (۱۹۹۲) و مروانینگساری (۲۰۰۸) نشان دادند که تأثیر منفی وجود دارد، این امر به دلیل استفاده از پنجره طولانی در تحقیقات بود که اطلاعات مربوط به شرکت‌های بزرگ در طول سال در دسترس بود، و باعث واکنش بازار شد که چندان هم نبود. بزرگ در حدود سود تاریخ اعلامیه (مروانینگساری، ۲۰۰۸). کالینز و کوتاری (۱۹۸۶) تحقیقاتی را در مورد اندازه شرکت در ضریب پاسخ سود انجام دادند و شواهدی به دست آوردند که اندازه شرکت قدرت توضیحی اضافی برای تفاوت در ضرایب پاسخ سود فراهم نمی‌کند (کالینز و کوتاری، ۱۹۸۹؛ مارتانی و همکاران، ۲۰۰۹؛ اوکلی ۲۰۱۴)؛ (کالینز و کوتاری، ۱۹۸۶؛ به نقل از پارامیتا و توبینگ، ۲۰۲۰). بدین ترتیب ضمن این طرح اصلی مسئله تحقیق، محقق در پی پاسخ به این پرسش برآمده‌ای که اساساً نقش توسعه مدل واکنش به سود با تأکید بر شاخص‌های ویژه صنعت بانکداری چگونه ارزیابی می‌گردد؟

-عزیزی (۱۳۹۸) در پژوهشی به مطالعه واکنش بازار سهام به اخبار همزمان سودهای میان دوره‌ای و سالیانه در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج نشان دهنده تأثیر بیشتر اخبار سود میان دوره‌ای ناسازگار نسبت به اخبار سود میان دوره‌ای سازگار است. اخبار سود میان دوره‌ای ناسازگار به دلیل غیر عادی بودن تأثیر بسیار زیادی بر واکنش بازار سهام می‌گذارد یا به عبارتی دیگر می‌توان گفت واکنش بازار سهام بر اخبار سود میاندوره‌ای ناسازگار بسیار بالا می‌باشد.

-دستگیر و طابوسیان (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر نظام راهبری شرکتی بر مدیریت سود و مدیریت مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج تحقیق بیانگر توانمندی جریان‌های نقدی و مجموع ارقام تعهدی در تعیین ارزش شرکت و پیش بینی سود غیر عادی است. نتیجه دیگر این تحقیق نشان می‌دهد که اجزای ارقام تعهدی دارای توانایی پیش بینی سود غیر عادی است گرچه در سطح نمونه انتخابی تنها برخی از ضرایب اجزای ارقام تعهدی از لحاظ آماری معنی‌دار هستند.

-سعید اردکانی و محمودیان (۱۳۸۹) در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی ارتباط سود تقسیمی با پیش بینی سودهای آتی با استفاده از مدل تعدیل شده CKSS» عنوان می‌کنند که امروزه یکی از پر طرفدارترین و مرسوم‌ترین شیوه‌های سرمایه‌گذاری در جامعه، خرید سهام شرکت‌های مختلف

توسط اشخاص حقیقی و حقوقی می‌باشد. نتایج حاصل از آزمون این فرضیه‌ها نشان می‌دهد که میزان پرداخت سودهای تقسیمی در میزان دقت پیش بینی سودهای آتی تأثیری ندارد.

-کردستانی و لطفی (۱۳۹۰) در تحقیق خود با عنوان «بررسی ارتباط بین خطای پیش بینی سود و ارقام تعهدی» این مقاله به بررسی ارتباط بین خطای پیش بینی مدیریت از سود سال آتی شرکت و ارقام تعهدی سال جاری می‌پردازند. در این تحقیق ارتباط بین خطای پیش بینی سود و ارقام تعهدی در طی دوره زمانی ۱۳۷۸ الی ۱۳۸۷ بر اساس نمونه‌ای متشکل از ۵۴۵ سال -شرکت از میان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بررسی گردید. یافته‌های حاصل از تحقیق نشان دهنده ارتباط مثبت بین ارقام تعهدی و خطای پیش بینی مدیریت از سود است.

-آل اووده و همکاران (۲۰۲۰) طی پژوهشی همسو با عنوان "عوامل مؤثر بر ضریب پاسخ سود در اردن: مطالعه کاربردی روی شرکت‌های صنعتی اردن" پژوهشی با هدف بررسی عوامل مؤثر بر ضریب پاسخ سود در اردن بر اساس نمونه‌ای از ۱۷ شرکت صنعتی اردنی فهرست شده در بورس اوراق بهادار امان طی سال‌های ۲۰۱۸-۲۰۱۲ انجام شده است. سودآوری شرکت که با بازده دارایی اندازه گیری می‌شود، تأثیر مثبت و مهمی بر ضریب پاسخ سود دارد که نشان می‌دهد سودآوری بالاتر باعث افزایش ضریب پاسخ سود می‌شود. این مطالعه اهمیت ضریب پاسخ سود را برجسته کرده و به شرکت‌ها توصیه کرده است اقدامات لازم را برای افزایش ضریب پاسخ سود خود انجام دهند. همچنین افزایش آگاهی سرمایه‌گذاران را توصیه کرد.

-ین و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی واکنش قیمت سهام به نوسانات سود: با نقش متغیر زمان پرداختند. تجزیه و تحلیل ما براساس واکنش قیمت سهام به هشدارهای سود صادر شده توسط نمونه بنگاه‌های ذکر شده در بورس اوراق بهادار هنگ کنگ است. روش مطالعه استاندارد رویداد، وجود الگوهای معکوس قیمت را در پی هشدارهای مثبت و منفی نشان می‌دهد. با این وجود، ترکیب بتای متغیر زمانی، واریانس ناشی از رویداد و عدم تحقق شرطی در فرآیند مدل سازی، در الگوهای قیمت اخطار پس از منفی سازگار با پیش بینی فرضیه بازار کارآمد است.

-دایاناندان و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی هشدارهای سود شرکت پرداختند. آیا پیش بینی می‌شود بنگاه‌ای که به دلیل ذی‌نفعان مثبت درگیر است، اخبار مالی بد را داوطلبانه افشا کند؟ اگر این آگاهی را اعلام کند، آیا حسن نیت شرکت در کاهش واکنش قیمت سهام کمک می‌کند؟ ما این موارد را با استفاده از نمونه‌ای از هشدارهای سود و نمونه‌ای از بنگاه‌ها با شگفتی درآمدهای منفی که هشدار داده نشده است، بررسی می‌کنیم. بنگاه‌هایی که دارای رتبه‌های مثبت مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها هستند نسبت به بنگاه‌های دیگر احتمال هشدار درآمد را ارائه می‌دهند.

-اسکیپر و وینسنت (۲۰۱۶) به بررسی معیارهای ارزیابی کیفیت سود و ارتباط آن با سودمندی در تصمیم‌گیری و تعریف اقتصادی سود پرداختند. آنها نشان دادند که کیفیت سود به میزان قراردادهای بر اساس اطلاعات حسابداری نیز بستگی دارد. جادسون و لوکس (۲۰۱۴) در تحقیق به بررسی رابطه بین ویژگی‌های حاکمیت شرکتی و مدیریت سود با محافظه‌کاری در بورس آمریکا طی دوره ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۲ پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که ویژگی‌های هیئت مدیره باعث کاهش مدیریت سود و محافظه‌کاری می‌شود و وجود تعداد بالای اعضای مستقل هیئت مدیره باعث کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و کاهش محافظه‌کاری و کاهش مدیریت سود می‌شود.

-آبودی و دیگران (۲۰۱۰) در مطالعه‌ای با عنوان «کیفیت سود، معاملات بر اساس اطلاعات محرمانه و هزینه سرمایه» رابطه بین هزینه سرمایه و عدم تقارن اطلاعاتی را در بازار سهام بررسی کردند. مهم‌ترین یافته‌ها و نتایج این تحقیق بدین صورت هستند که عدم تقارن اطلاعاتی به‌وسیله بازار قیمت‌گذاری می‌شود، بین کیفیت سود و هزینه سرمایه رابطه معکوس وجود دارد و افراد مطلع از اطلاعات محرمانه سود بیشتری می‌برند.

-بار و (۲۰۰۶) دو معیار را برای اندازه‌گیری کیفیت سود در نظر گرفته است. این دو معیار مربوط بودن و قابل‌اتکا بودن می‌باشند. نتیجه این مطالعه این است که بالا بودن کیفیت سود شرکت‌ها باعث می‌شود که سرمایه‌گذاران بهتر بتوانند نسبت به سرمایه‌گذاری خود تصمیم‌گیری کنند. همچنین کیفیت بالاتر سود، اطلاعات حسابداری را برای تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان مفید می‌سازد.

-در تحقیقات صنعت بانکداری به چند تحقیق مهم نیز می‌توان اشاره کرد. از جمله: عبدی هولایی و همکاران (۱۳۹۸) تحقیقی با عنوان پیش‌بینی بازاریابی کارآفرینانه به‌واسطه برنامه ریزی استراتژیک (به‌انضمام مطالعه موردی) انجام دادند. یافته‌ها نشان داد رابطه هم‌بستگی معنی‌داری بین برنامه ریزی استراتژیک با چهار مولفه بازاریابی کارآفرینانه شامل فرصت‌های هشیاری، نوآوری معطوف به مصرف‌کننده، ایجاد ارزش و مدیریت ریسک وجود دارد. همچنین این نویسندگان در تحقیقی دیگر (۱۳۹۷) با عنوان رابطه برنامه‌ریزی استراتژیک با بازاریابی کارآفرینانه در بانک صادرات منطقه شمال تهران انجام دادند. نتایج نشان داد مدیریت ریسک و فرصت‌های هشیاری از مولفه‌های بازاریابی کارآفرینانه در بانک صادرات منطقه شمال بیشترین تأثیر را از برنامه ریزی استراتژیک می‌پذیرد و کمترین تأثیر مربوط به مولفه ایجاد ارزش با می‌باشد.

-تقی‌پور و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی رابطه بین استراتژی‌های رقابتی و عملکرد شرکت‌ها پرداختند. جامعه آماری پژوهش کارشناسان و متخصصان فعال در بانک پارسیان تهران بود. نتایج این تحقیق نشان داد که رابطه بین استراتژی‌های رقابتی و عملکرد شرکت‌ها در بین

کارشناسان فعال و متخصصان بانک پارسیان مورد تأیید قرار گرفته است و استراتژی‌های رقابتی تأثیر به سزایی در عملکرد شرکت‌ها در جهت بهبود و تعالی مستمر دارد. تقی‌پور و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی شناسایی و اولویت بندی شاخص‌های مؤثر بر پیاده سازی بهینه مدیریت ارتباط با مشتری با به‌کارگیری روش‌های AHP و TOPSIS (مورد مطالعه: بانک پاسارگاد) پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد که عامل سازمانی دارای بیشترین وزن و سپس عوامل فرهنگی و تکنولوژی به ترتیب در الویت‌های بعدی قرار گرفتند.

قدم زن جلالی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی به تبیین رابطه بین سرمایه فکری، یادگیری سازمانی و عملکرد کارکنان شعب بانک پارسیان استان گیلان پرداختند. نتایج حاصله نشان داد که بین سرمایه فکری و یادگیری سازمانی، هم چنین بین یادگیری سازمانی و عملکرد کارکنان و همچنین بین سرمایه فکری و یادگیری سازمانی با عملکرد کارکنان نیز ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

تقوایی یزدی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی به رابطه عوامل پیاده سازی جانشین پروری با بالندگی سازمانی، رهبری اخلاقی و توانمندسازی مدیران (مورد مطالعه: کارکنان بانک‌های ملی شهرستان ساری ناحیه یک) پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد بین عوامل پیاده سازی جانشین پروری با بالندگی سازمانی مدیران بانک‌های ملی از دیدگاه کارکنان رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد.

محمدی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی به بررسی نقش و تأثیر به‌کارگیری ابزارهای فناوری ارتباطات و اطلاعات بر ارزیابی عملکرد سازمان‌های خدماتی پرداختند. نتایج نشان داد که هم بستگی بین خدمات وب؛ اطلاعات کسب و کار هوشمند؛ و فناوری ارتباطات و اطلاعات بر روی مدیریت منابع انسانی سازمان‌های خدماتی وجود دارد.

در تحقیقی تقی‌پور و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی تأثیر مدیریت سرمایه در گردش بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (TSE) پرداختند.

در تحقیقی خلیل پور و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی تأثیر رویکردهای اخلاقی حسابدار بر کیفیت افشای اطلاعات مسئولیت اجتماعی شرکت از دیدگاه اسلامی در ایران پرداختند.

۱- فرضیات تحقیق

- توان آگاهی بر ضریب واکنش به سود با در نظر گرفتن نقش تعدیلی رشد سهم سپرده‌ها به‌عنوان شاخص ویژه صنعت بانکداری تأثیر معناداری دارد.

- نسبت بدهی بر ضریب واکنش به سود با در نظر گرفتن نقش تعدیلی رشد سهم سپرده‌ها به‌عنوان شاخص ویژه صنعت بانکداری تأثیر معناداری دارد.

-فرصت رشد بر ضریب واکنش به سود با در نظر گرفتن نقش تعدیلی رشد سهم سپرده‌ها به‌عنوان شاخص ویژه صنعت بانکداری تأثیر معناداری دارد.

-ریسک سیستماتیک بر ضریب واکنش به سود با در نظر گرفتن نقش تعدیلی رشد سهم سپرده‌ها به‌عنوان شاخص ویژه صنعت بانکداری تأثیر معناداری دارد.

۲- روش تحقیق

پژوهش حاضر از حیث هدف، کاربردی و از حیث روش گردآوری اطلاعات، از نوع تحقیقات توصیفی هم‌بستگی است. جامعه آماری این تحقیق شامل جامعه مطالعاتی تحقیق شامل کلیه بانک‌های خصوصی و دولتی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ می‌باشد. در این تحقیق برای اینکه نمونه آماری یک نماینده مناسب از جامعه آماری موردنظر باشد، از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است. برای این منظور ۹ معیار زیر در نظر گرفته شده و در صورتی که بانکی کلیه معیارها را احراز کرده باشد به‌عنوان نمونه تحقیق انتخاب شده و مابقی حذف می‌شوند. روند انتخاب نمونه در جدول ۱ ارائه شده است. با توجه به اینکه برای محاسبه برخی از متغیرها نیاز به داده‌های سال‌های قبل‌تر نیز می‌باشد لذا لازم است بانک قبل از سال ۱۳۹۰ در بورس پذیرفته شده و تا پایان سال ۱۳۹۱ در بورس فعال باشد.

جدول ۱: روند انتخاب نمونه

معیار انتخاب
تعداد شرکت‌هایی که در قلمرو زمانی ۱۳۹۷-۱۳۹۰ در بورس فعال بوده‌اند
در بازه زمانی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷، سهام بانک در بورس اوراق بهادار مورد معامله قرار گرفته باشد.
پایان سال مالی بانک ۲۹ اسفند ماه باشد
روزهای معاملاتی بانک در هر سال مالی حداقل ۸۰ روز باشد
اطلاعات مالی آنها در دسترس باشد

۳- آمار توصیفی

آزمون F لیمر و انتخاب روش تلفیقی اثرات مشترک و روش داده‌های تابلویی برای نظام بانکی بر اساس روش شناسی داده‌های تابلویی به‌منظور تعیین روش برآورد از آزمون F لیمر استفاده شده است که نتایج در جدول ذیل آورده شده‌اند.

جدول (۲): آزمون F لیمر

نتیجه	P-Value	مقدار	فرضیه صفر
فرضیه صفر رد می‌شود و باید از داده‌های تابلویی استفاده شود	۰/۰۰	۲۱/۳	یکسان بودن عرض از مبداها

منبع: نتایج تحقیق

همان طور که در جدول ۲ آمده است آماره آزمون F در این تحقیق ۲۱/۳ هست که از آماره جدول بزرگ‌تر است مقدار احتمال مربوط به فرض صفر آماری برابر صفر است؛ بنابراین با اطمینان بیش از ۹۹ درصد فرضیه صفر مبنی بر برابری عرض از مبداهای مقاطع را نمی‌توان پذیرفت و رد می‌شود لذا روش داده‌های تابلویی تأیید می‌شود.

۳-۱- آزمون هاسمن و انتخاب روش اثرات تصادفی و اثرات ثابت کل نظام بانکی

زمانی که آزمون F لیمر بر وجود داده‌های تابلویی تأیید کند سؤالی پیش می‌آید که چگونه باید بین مدل اثرات ثابت و اثرات تصادفی یکی را انتخاب کرد؟ می‌توان این سؤال را از طریق آزمون هاسمن پاسخ داد.

جدول ۳ آماره کای دو آزمون هاسمن نظام بانکی

نتیجه	P-Value	مقدار	فرضیه صفر
فرضیه صفر رد می‌شود و باید از مدل اثرات ثابت استفاده شود	۰/۰۰	۹۱/۶۲	اثرات تصادفی

منبع: نتایج تحقیق

آماره آزمون هاسمن جدول ۳ معادل ۹۱/۶۲ و ارزش احتمال آن کوچک‌تر از ۰/۰۱ است بنابراین با اطمینان بیش از ۹۹ درصد استفاده از روش اثرات ثابت برای برآورد مدل مذکور مناسب تر است.

در این پژوهش ایستایی متغیرها با استفاده از آزمون دیکی فولر مورد بررسی قرار گرفت که به شرح جدول (۴) می‌باشد.

جدول (۴): بررسی ایستایی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	نوع آزمون	آماره t	سطح معناداری	نتایج
توان آگاهی	دیکی فولر	۳۶/۵۷۰۷	۰/۰۱۳۲	مانا در سطح صفر
نسبت بدهی	دیکی فولر	۳۱/۳۲۷۱	۰/۰۴۱۰	مانا در سطح صفر
فرصت رشد	دیکی فولر	۳۱/۷۵۲۲	۰/۰۴۶۰	مانا در سطح صفر
ریسک سیستماتیک	دیکی فولر	۴۹/۳۶۹۳	۰/۰۰۰۳	مانا در سطح صفر
رشد سهم سپرده‌ها	دیکی فولر	۴۹/۱۸۶۹	۰/۰۰۰۳	مانا در سطح صفر
تعداد شعب	دیکی فولر	۳۴/۴۴۸	۰/۰۲۳۲	مانا در سطح صفر
مبلغ تسهیلات	دیکی فولر	۶۱/۵۳۹	۰/۰۰۰	مانا در سطح صفر
مبلغ معوقات	دیکی فولر	۲۹/۸۷۰	۰/۰۳۲۰	مانا در سطح صفر
میانگین نرخ تسهیلات اعطایی	دیکی فولر	۴۰/۸۳۵۱	۰/۰۰۳۹	مانا در سطح صفر
میانگین نرخ تأمین منابع	دیلی ولر	۳۰/۷۵۲۲	۰/۰۴۲۰	مانا در سطح صفر

منبع: نتایج تحقیق

طبق جدول (۴) و با استفاده از آزمون دیکی فولر ایستایی یا مانایی متغیرهای تحقیق محاسبه شد. برای متغیرهای پژوهش؛ توان آگاهی، نسبت بدهی، فرصت رشد، ریسک سیستماتیک، رشد سهم سپرده‌ها، تعداد شعب، مبلغ تسهیلات، مبلغ معوقات، میانگین نرخ تسهیلات اعطایی میانگین نرخ تأمین منابع بزرگ‌تر از ۱/۹۶ و سطح خطا کمتر از ۰/۵۰ می‌باشد، بنابراین فرض صفر این آزمون مبنی بر وجود نالیستایی متغیرهای تحقیق رد می‌شود و پس فرض آزمون ایستا بودن

متغیرها در سطح صفر مورد قبول واقع می‌شود. نتیجه گرفته می‌شود تمام متغیرهای پژوهش در سطح ایستا می‌باشند.

۳-۲- برآورد اثر معوقات بانک‌ها بر روی تسهیلات اعطایی بانک‌ها - آزمون چاو

برای آزمون چاو، ابتدا مدل اثر ثابت تخمین زده شده است. سپس آزمون او را انجام داده بر اساس آماره F استفاده از روش حداقل مربعات تجمیع شده رد خواهد شد. نتایج آزمون به صورت خلاصه در جدول (۵) آمده است.

جدول (۵): آزمون چاو برای تشخیص الگوی داده‌های ترکیبی یا تلفیقی

نتیجه	سطح معناداری	D.F	مقدار F محاسباتی	آزمون (چاو)
رد H_0	۰/۰۰۰	۸/۱۲۲	۹/۵۵۴	آزمون F
رد H_0	۰/۰۰۰	۸	۷۲/۲۶۳	آزمون χ^2

منبع: نتایج تحقیق

- آزمون هاسمن

با توجه به نتایج آزمون چاو و تعیین داده‌ها به روش مدل تابلویی، برای برآورد مدل در قالب اثرات ثابت یا تصادفی نیاز به آزمون هاسمن (۱۹۸۰) است. طبق آزمون هاسمن اگر مقدار سطح معناداری به دست آمده بزرگ‌تر از ۰/۵۰ درصد باشد مدل نهایی تحقیق به صورت داده‌های ترکیبی از نوع اثرات تصادفی خواهد بود. فرض بیانگر مدل تحقیق از نوع داده‌های ترکیبی - تصادفی هست. در غیر این صورت اگر مقدار سطح معناداری به دست آمده کوچک‌تر از ۰/۵۰ درصد باشد مدل نهایی تحقیق به صورت داده‌های ترکیبی از اثرات ثابت خواهد بود.

جدول (۶): آزمون هاسمن برای تشخیص الگوی داده‌های اثرات ثابت یا تصادفی

نتیجه	سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار F محاسباتی	آزمون هاسمن
-------	--------------	------------	------------------	-------------

قبول H_1 ثابت	۰/۰۳۳۰	۳	۸/۷۳۵	Cross-section
-----------------	--------	---	-------	---------------

منبع: نتایج تحقیق

۴- برآورد الگو

برآورد الگو نشان می‌دهد:

- وقتی نرخ رشد اقتصادی یک واحد افزایش می‌یابد نسبت تسهیلات اعطایی به دارایی ۰/۲۹۹ افزایش می‌یابد، این یافته از لحاظ آماری پذیرفته نمی‌شود.
- وقتی نسبت معوقات بانکی یک واحد افزایش می‌یابد نسبت تسهیلات اعطایی به دارایی ۰/۰۰۱۰۷ افزایش می‌یابد، این ضریب از لحاظ آماری مورد پذیرش و تأیید است. فرضیه پست کینزین مورد تأیید است.
- یک واحد افزایش در نسبت کفایت سرمایه موجب کاهش نسبت تسهیلات اعطایی به دارایی به میزان ۰/۶۶ می‌شود، این متغیر از لحاظ آماری مورد تأیید است.

جدول (۷): برآورد ضرایب و پارامترهای الگو

نام متغیر	ضریب	آماره t	سطح معناداری	احتمال پذیرش یا رد فرضیه
توان آگاهی	۰/۲۹۹	۱/۴۵۲۵	۰/۱۴۸۹	رد می‌شود
نسبت بدهی	۰/۰۰۱۰۷	۱/۷۱۷	۰/۰۸۸۴	تأیید
فرصت رشد	-۰/۶۷۷	-۳۷/۹۰۸	۰/۰۰۰	تأیید
ریسک سیستماتیک	۰/۶۶۶	۳۷/۵۸۱	۰/۰۰۰	تأیید
رشد سهم سپرده‌ها	۰/۲۳۲	۱/۴۸۰۱	۰/۰۰۰	تأیید
تعداد شعب	-۰/۶۲۲	۳۳/۴۰۳	۰/۰۰۰	تأیید
مبلغ تسهیلات	۰/۰۰۱۰۱	۱/۵۱۷	۰/۰۰۰	تأیید
مبلغ معوقات	۰/۲۷۱	۱/۴۱۲۰	۰/۰۰۰	تأیید

تأیید	۰/۰۰۰	۳۵/۴۱۱	۰/۶۵۱	میانگین نرخ تسهیلات اعطایی
تأیید	۰/۰۰۰	۱/۴۳۳۰	۰/۲۱۱	میانگین نرخ تأمین منابع
شاخص‌های برازندگی مدل				
F=Prob (F-statistic):0.0000 Durbin-Watson:0066/2 = ۵۰/۹۳۳				

منبع: نتایج تحقیق

۵- نتیجه‌گیری

بانک‌ها، نقش قابل توجهی در انتقال منابع مالی به صنایع و توزیع آن در میان فعالیت‌های اقتصادی و همچنین رشد و ثبات مالی دارند. نظام بانکی خوب، می‌تواند بحران‌های مالی در اقتصاد را جذب و زمینه قویتر کردن سیستم اقتصادی کشور را فراهم کند. بانک‌ها از طریق در اختیار قرار دادن منابع مالی برای سرمایه‌گذاران و جذب و تخصیص این منابع نقش مهمی در رشد اقتصادی کشور دارند. یکی از مهم‌ترین مسائل مدیران، سرمایه‌گذاران و تحلیلگران نگرانی از عملکرد شرکت‌ها است که این مهم ارتباط خاصی با سودآوری بانک‌ها دارند. سودآوری بانک‌ها نه تنها به عوامل مدیریتی، بلکه به تغییرات محیط اقتصاد کلان نیز ارتباط دارد. هر بازار دربرگیرنده سه عنصر ساختار، رفتار و عملکرد بوده و با توجه به ماهیت و نحوه ارتباط این عناصر با یکدیگر شکل، نوع و سازمان بازار مشخص می‌شود. سودآوری یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های سازمان‌ها است، زیرا کسب حاشیه سود بالاتر یا بازده بالاتر از سرمایه‌گذاری آنها باعث می‌شود، سازمان‌ها سرمایه خود را افزایش دهند، کارکنان بیشتری استخدام کنند، نوآوری داشته و فرایندها را بهبود بخشند، به عبارت دیگر به آنها اجازه می‌دهد ارزش آفرینی خود را گسترش دهند. بانک‌ها نیز از این قاعده مستثنی نیستند. درواقع، این مؤسسات نیز نگرانی‌های خاص خود را در مورد استراتژی‌های رقابت، سطح کارایی و مدیریت ریسک با هدف افزایش سود دارند.

دستگیر و دیگران در سال ۱۳۹۳ به بررسی تأثیر سرمایه‌گذاری بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس و اوراق بهادار با استفاده از روش پالیک پرداخت. نتایج نشان می‌دهد سرمایه‌گذاری بر عملکرد شرکت‌های بررسی‌شده تأثیر مثبت دارد. لیکن تأثیر کارایی سرمایه مالی و فیزیکی نسبت به سرمایه انسانی بیشتر است. برای متغیر عملکرد از نسبت قیمت به سهم، کیو توبین و رشد درآمد استفاده شده است. بابایی و جهانگیری در سال ۱۳۹۴ به بررسی تأثیر سرمایه‌گذاری بر معیارهای سودآوری در دوره جاری و آتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران با

استفاده از روش پالیک و رگرسیون چندگانه پرداخته‌اند. نتایج حاکی از آن است که تمام عناصر سرمایه فکری شامل سرمایه ارتباطی، سرمایه انسانی و سرمایه ساختاری، بر معیارهای سودآوری دوره جاری و آتی شرکت‌ها اعم از سود هر سهم، بازده دارایی، بازده حقوق صاحبان سهام، بازده فروش و بازده سرمایه‌گذاری تأثیر مثبت داشته‌اند. محمود زاده و عفتی باران در سال ۱۳۹۶ به بررسی تأثیر سرمایه فکری بر عملکرد مالی بانک‌های ایران با استفاده از روش ارزش‌افزوده سرمایه فکری (پالیک) پرداخته‌اند. نتایج نشان داده است هر سه عامل سرمایه فکری بر سودآوری بانک‌ها تأثیر داشته است اما ضریب کارایی سرمایه انسانی نسبت به سرمایه ساختاری و کارایی سرمایه مالی و فیزیکی تأثیر بیشتری داشته است. کاسمیدو در سال ۲۰۱۲ به بررسی تأثیرات خصوصیات بانکی (سرمایه مالی)، شرایط اقتصاد کلان و ساختار بازار مالی (خصوصیات صنعت) بر سود بانک‌های تجاری انگلستان طی دوره ۲۰۰۲-۱۹۹۵ پرداخت. نتایج حاکی از آن است که کیفیت سرمایه این بانک‌ها بر سودآوری آن‌ها تأثیر مثبت و مدیریت هزینه و اندازه بانک تأثیر منفی داشته است. در محیط اقتصاد کلان، رشد تولید ناخالص داخلی و تورم، همانند تمرکز در صنعت بانکداری و توسعه بازار سهام تأثیر مثبتی بر عملکرد بانک‌ها داشته است. جیمز و همکاران در سال ۲۰۱۴ به بررسی تأثیر شاخص‌های خاص بانک، شاخص‌های صنعت و شاخص‌های اقتصاد کلان بر سودآوری بانک در نیجریه طی دوره زمانی ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۲ با استفاده از مدل رگرسیون داده‌های پانل پرداخته‌است. یافته‌ها نشان می‌دهد کیفیت سرمایه و اندازه بانک تأثیر مثبت و ریسک اعتباری و نقدینگی تأثیر منفی بر سودآوری داشته است. باین‌حال، هیچ شواهدی در حمایت از اثر متغیرهای خاص صنعت یافت نشده است و نرخ تورم و نرخ بهره به‌طور قابل‌توجهی بر سودآوری بانک به‌صورت منفی مرتبط بوده‌اند. مرگارتز در سال ۲۰۱۶ به بررسی تأثیر مدل‌های کسب‌وکار بانکی بر عملکرد و ریسک بانک‌ها برای یک نمونه شامل ۵۰۵ بانک از ۳۰ کشور اروپایی در طول دوره‌ای از سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۳ پرداخته‌است. یافته‌ها نشان داده است که بانک‌های دارای تنوع عملکرد درآمدی بالاتر، با سودآوری بیشتری همراه هستند. یونگتان در سال ۲۰۱۶ اثر ریسک و رقابت را بر سودآوری بانک‌ها در چین مورد بررسی قرارداد. نتایج نشان داد مدیریت هزینه، تورم و نرخ رشد تولید ناخالص داخلی اثر مثبت و اندازه و نقدینگی اثر منفی بر نرخ بازده دارایی‌ها به‌عنوان شاخص سودآوری بانک‌ها داشته است. پی‌تر سون و اولینکا در سال ۲۰۱۷ در تحقیقی تحت عنوان تمرکز مالکیت و سودآوری بانک که در نیجریه انجام دادند؛ متوجه شدند که بانک‌های دارای مالکیت متمرکز بالا دارای نسبت بازدهی دارایی‌های و حاشیه سود خالص بالاتر و درآمدهای تکراری هستند. ایسیک، کوثر اوغلو و دمیرسی در سال ۲۰۱۸ به بررسی رابطه اندازه بانک با سودآوری بانک‌ها با استفاده از روش تحلیل رگرسیون داده‌های پنلی اثر ثابت پرداخته‌اند. نتایج نشان داده است متغیر اندازه بانک

به‌طور قابل‌توجهی با سودآوری ارتباط مثبت دارد اما با افزایش اندازه بانک، سوددهی بانک ابتدا افزایش می‌یابد و سپس کاهش می‌یابد و این به معنی یک پیوند غیرخطی (به‌عنوان مثال رابطه‌ی معکوس U شکل) بین شاخص‌های اندازه بانک و سودآوری است و این با فرضیه صرفه‌جویی ناشی از مقیاس ناسازگاری دارد. تیواری و ویدیارتی در سال ۲۰۱۸ به بررسی تأثیر سرمایه‌فکری بر عملکرد بانک‌های هندی با استفاده از مدل پالیک اصلاح‌شده پرداختند. بر این اساس سه مؤلفه کارایی سرمایه به کار گرفته‌شده، کارایی سرمایه انسانی و بهره‌وری سرمایه ساختاری به‌علاوه سرمایه ارتباطی به‌عنوان اجزا سرمایه‌فکری در نظر گرفته‌شده است. نتایج پژوهش حاکی از ارتباط مثبت بین سرمایه‌فکری و عملکرد بانک‌ها است؛ اما تنها سرمایه انسانی و سرمایه ساختاری نمونه‌هایی از ارتباط مثبت معنادار با عملکرد بانک‌ها نشان داده‌اند. کان کولتای و سافاکلی در سال ۲۰۱۸ رابطه سودآوری بانکی با متغیرهای بانکی با تأکید ویژه بر نوع بانک برای بخش بانکی در قبرس شمالی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داده است؛ ساختار دارایی‌ها اثر مثبت و کفایت سرمایه، کیفیت دارایی‌ها، ساختار مالی و تمرکز اثر منفی بر نرخ بازده دارایی بانک‌های مورد بررسی داشته است. قیصر علی و دیگران در سال ۲۰۱۸ به بررسی تأثیر نرخ رشد تولید ناخالص داخلی، نرخ تورم، نرخ بهره و نرخ ارز بر روی سودآوری بانک‌های برونئی طی سال‌های ۲۰۱۲ تا سال ۲۰۱۶ پرداخته‌اند. برای سنجش تأثیر هر متغیر بر سودآوری بانک‌های اسلامی از روش رگرسیون پانل اثرات ثابت استفاده‌شده است. یافته‌ها نشان داده است که نرخ رشد تولید ناخالص داخلی، تورم و نرخ ارز تأثیر قابل‌توجهی بر سودآوری داشته است. بر این اساس رشد تولید ناخالص داخلی و تورم، مهم‌ترین و نرخ ارز کمترین اثر را بر سودآوری بانک‌های مورد بررسی داشته است. اکتاویو و سوئستیو در سال ۲۰۱۹ به بررسی تأثیر سرمایه‌فکری بر سودآوری بانک‌های اسلامی و متعارف بانک‌های اندونزی در یک دوره هفت‌ساله ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۶ با استفاده از رگرسیون پنلی و مدل ضریب ارزش‌افزوده سرمایه‌فکری (پالیک) پرداخته‌اند. نتایج نشان داده است که به‌طور کلی سرمایه‌فکری تأثیر مثبتی بر سودآوری بانک‌ها و به‌خصوص بانک‌های متعارف دارد. در این بین تأثیر کارایی سرمایه انسانی در هر دو نوع بانک به‌شدت قابل‌توجه است؛ اما کارایی سرمایه مالی و کارایی سرمایه ساختاری تأثیر قابل‌توجهی در سودآوری هر دو نوع بانک ندارند؛ بنابراین بانک‌های اسلامی در مقایسه با بانک‌های متعارف، نسبتاً فاقد سرمایه‌فکری هستند و از توانایی مدیریت مؤثر سرمایه‌های فکری به‌عنوان منبع ایجاد ارزش آفرینی برخوردار نبوده‌اند. همچنین بانک‌های متعارف نسبت به بانک‌های اسلامی، از سرمایه‌فکری و مالی و فیزیکی خود در سود بهتر استفاده نموده‌اند. نوشاد در سال ۲۰۱۹ به بررسی تأثیر سرمایه‌فکری بر عملکرد مالی بانک‌های اسلامی عربستان با استفاده از مدل پالیک و روش رگرسیون چندگانه پرداخت. نتایج حاکی از تأثیر مثبت سرمایه‌فکری بر سودآوری بانک‌های

اسلامی عربستان است. در خصوص متغیر وابسته بازده حقوق صاحبان سهام، مؤلفه‌های سرمایه فکری یعنی سرمایه به کار گرفته‌شده، سرمایه انسانی و سرمایه ساختاری ارتباط معنی‌داری با سودآوری ندارند. بدین معنی که کارایی سرمایه ساختاری و سرمایه به کار گرفته‌شده تأثیری در سودآوری بانک‌ها نداشته و کارایی سرمایه انسانی دارای تأثیر منفی در نرخ بازده حقوق صاحبان سهام داشته است؛ اما سرمایه فکری و مؤلفه‌های آن با متغیر وابسته بازده دارایی‌ها رابطه مستقیم و مثبت دارد؛ بنابراین هرگونه افزایش در کارایی سرمایه انسانی، کارایی سرمایه ساختاری و کارایی سرمایه به کار گرفته‌شده باعث افزایش بازده دارایی‌های بانک‌های اسلامی شده است. لیو و ژو در سال ۲۰۲۰ به بررسی تأثیر سرمایه‌های فکری بر عملکرد شرکت‌های تولیدی با استفاده از مدل اصلاح‌شده پالیک پرداخته‌اند. نتایج نشان داده که سرمایه مالی و فیزیکی بیشترین تأثیر را بر عملکرد شرکت یعنی نرخ بازده دارایی‌ها و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام داشته است. سرمایه انسانی نیز به‌عنوان یک عامل افزایش‌دهنده عملکرد تأیید شده است. سرمایه ساختاری تأثیر معنی‌داری بر عملکرد شرکت نداشته و سرمایه نوآوری و سرمایه ارتباطی تأثیر منفی بر سودآوری شرکت‌های موردبررسی داشته‌اند. سانگ، چونگ و جائه در سال ۲۰۲۰ به بررسی سودآوری بانک‌های مشارکتی در کشورهای آسه آن پرداختند. نتایج نشان داده است نرخ رشد تولید ناخالص داخلی اثر مثبت و معنی‌دار و تورم اثر منفی و ضعیف بر سودآوری بانک‌ها دارد. محمد، محمد و محمود در سال ۲۰۲۰ در پژوهشی به بررسی تعیین عوامل اصلی سودآوری بانک‌های اسلامی در بحرین با استفاده از رویکرد داده‌های تابلویی پرداخته‌اند. نتایج نشان داده است تورم تأثیر مثبت و نرخ رشد تولید ناخالص داخلی تأثیر منفی بر سودآوری بانک‌های بحرین داشته است.

نتایج نشان می‌دهد اثر شوک نرخ بازده دارایی بانک‌های مورد مطالعه (ROA) بر روی کفایت سرمایه مثبت و معنادار است. همچنین رابطه میان نسبت معوقات بانکی و سودآوری بانک‌های مورد مطالعه در الگوی برآوردی و در دوره زمانی مورد بررسی مورد پذیرش قرار نگرفت. لذا پیشنهاد می‌گردد:

- ۱- جهت افزایش سودآوری بانک‌ها، مخاطرات اخلاقی، مدیریت ناکارآمد و کم‌کاری مدیریت در بانک‌ها کاهش داده شود.
- ۲- جهت افزایش کیفیت دارایی‌ها بانک‌ها سعی شود تسهیلات اعطاء شده مشکل‌دار را شناسایی کنند.
- ۳- منابع لازم را با اتکا به بررسی مستمر عملکردهای اقتصادی و وام‌های تسهیلات تخصیص دهند.

- ۴- به منظور ارتقا کیفیت خدمات، طبقه بندی تسهیلات اعطاء شده را مطابق با توصیه‌های کمیته بال در ارائه خدمات پولی و اعتباری به کار گیرند.
- ۵- با توجه به اهمیت مقوله ریسک در بانک‌ها، عدم وجود واحد مستقل ریسک به منظور شناسایی و کنترل ریسک از ضعف‌های موجود در سیستم بانکی محسوب می‌شود. اگرچه واحد ریسک در بسیاری از بانک‌ها فعال است، اما این واحدها از عملکرد مطلوبی برخوردار نیستند. با استقرار مدیریت ریسک در بانک‌ها، زیان‌های احتمالی ناشی از ریسک معاملات و فعالیت‌های بانکی کاهش و زمینه ارتقای سطح عملکرد، افزایش سود و ثروت سهام‌داران فراهم می‌شود، بنابراین هر اندازه کنترل ریسک در دستور کار برنامه ریزان و سیاست‌گذاران بانکی قرار گیرد، با حرکت از ناطمینانی موجود کاسته و سطح سودآوری بانک‌ها افزایش می‌یابد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

۱. احمدی، علی، احمدی جشفقانی، حسین، ابوالحسنی، اصغر (۱۳۹۵). تأثیر ریسک اعتباری بر عملکرد نظام بانکی ایران: مطالعه بین بانکی با رویکرد PANEL VAR، فصلنامه اقتصاد مالی و توسعه ۱۰(۳۴)، ۱۳۱-۱۵۲.
۲. حساس یگانه یحیی، سلیمی محمد جواد (۱۳۹۰). مدلی برای رتبه بندی حاکمیت شرکتی در ایران، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۹(۳۰)، ۱-۳۵.
۳. حمیدیان، نرگس، عرب صالحی، مهدی، امیری، هادی، (۱۳۹۸). بررسی واکنش سرمایه‌گذاران به سود غیر منتظره در شرایط عدم اطمینان بازار، فصلنامه مدیریت دارایی و تأمین مالی، ۸(۲۸)، ۴۱-۵۶.
۴. خوش‌طینت محسن، امیدوی نژاد محمد، رضوانی ان منیره (۱۳۹۴). اثر ساختار تأمین مالی بر ریسک درماندگی بانک‌ها، فصلنامه مطالعات مالی و بانکداری اسلامی، ۱(۲)، ۱-۲۷.
۵. دستگیر، محسن، طابوسیان، علیرضا (۱۳۹۶). بررسی تأثیر نظام راهبری شرکتی بر مدیریت سود و مدیریت مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله بررسی های حسابداری، ۴(۱۴)، ۷۷-۹۶.
۶. سعید اردکانی، سعید، محمودیان، سودابه، (۱۳۸۹). بررسی ارتباط سود تقسیمی با پیش بینی سودهای آتی با استفاده از مدل تعدیل شده CKSS، فصلنامه حسابداری مالی، ۲(۷)، ۴۹-۷۲.
۷. شریعت‌زاده ایرج، شعبان زاده مهدی، زمردیان غلامرضا (۱۳۹۵). بررسی مولفه‌های مؤثر بر سودآوری بانک‌های تجاری ایران با استفاده از الگوی پنل ARDL، مجله مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار، ۷(۲۹)، ۱۵۱-۱۷۲.
۸. کردستانی، غلامرضا، لطفی، احمد (۱۳۹۰). بررسی ارتباط بین خطای پیش بینی سود و اقلام تعهدی، فصلنامه پژوهش‌های حسابداری مالی، ۳(۲)، ۶۳-۷۸.
۹. عزیزی، فرید (۱۳۹۸). واکنش بازار سهام به اخبار همزمان سودهای میان دوره‌ای و سالیانه در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، مهندسی صنایع، اقتصاد و حسابداری.
۱۰. فرزانه مینا، اقدامی اسماعیل، براری نو کاشتی صغری (۱۴۰۲). ارائه مدل مدیریت دارایی_بدهی (ALM) در تبیین شاخص‌های کیفیت سود با استفاده از روش فازی، نشریه اقتصاد و بانکداری اسلامی، ۱۲(۴۳)، ۴۷۰-۴۴۳.
۱۱. نصرالهی سعیدلو رسول، رنج پور رضا (۱۴۰۲). پیش بینی وضعیت آینده صنعت بانکداری در ایران مبتنی بر رویکرد آینده‌پژوهی، نشریه اقتصاد و بانکداری اسلامی، ۱۲(۴۵)، ۱۵۹-۱۷۵.

۱۲. نادى قمى ولى، حاجى زاده بهاره، گمار عباس (۱۳۹۵). بررسى تأثير اهرم مالى و نقدىنگى بر مديريت سود و سرمايه‌هاى بانك‌هاى تجارى ايران، فصلنامه مطالعات مالى و بانكدارى اسلامى، ۳(۶-۷). ۱۳۱-۱۵۶.

13. Schipper, K. and Vincent, L. (2003). Earnings quality, *Accounting Horizons*, Vol. 17 (supplement), pp. 97-110.
14. Yin, S., Mazouz, K., Benamraoui, A., & Saadouni, B. (2018). Stock price reaction to profit warnings: the role of time-varying betas. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 50(1), 67-93.
15. Dayanandan, A., Donker, H., & Nofsinger, J. (2018). Corporate goodness and profit warnings. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 51(2), 553-573.
16. Al Awawdeh, H, al-Sakini, S, Nour, M (2020). Factors affecting earnings response coefficient in Jordan: applied study on the Jordanian industrial companies, *Investment Management and Financial Innovations*, 17(2).
17. Olawale Samuel Luqman. 2014. The Effect of Credit Risk on the Performance of Commercial Banks in Nigeria.
18. Paramita, R, Tobing, D (2020). Accounting Earnings Response Coefficient: Is the Earning Response Coefficient Better or Not, *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, Vol 7, Issue 10, Pages.51-61 / 2020 / 2288-4637 (pISSN), 2288-464 (eISSN)
19. Istianingsih, Trireksani, T, Manurung, D (2020). Article The Impact of Corporate Social Responsibility Disclosure on the Future Earnings Response Coefficient (ASEAN Banking Analysis), *Sustainability* 2020, 12, 9671; doi:10.3390/su12229671, 255-265. doi:10.21511/imfi.17(2).2020.20
20. Yin, S., Mazouz, K., Benamraoui, A., & Saadouni, B. (2018). Stock price reaction to profit warnings: the role of time-varying betas. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 50(1), 67-93.
21. Abdi Hevelayi .A; Safarian Hamedani .S; Yusefi Saeed Abadi .R; Taghipour .M." Predicting Entrepreneurial Marketing through Strategic Planning (Including Case Study)". *Educational Administration Research Quarterly*. 2019, 10(2):127-142.
22. Abdi Hevelayi .A; Safarian Hamedani .S; Yusefi Saeed Abadi .R; Taghipour .M." the relationship between strategic planning with entrepreneurial marketing in the saderat bank of north tehran". *Journal of Process Engineering*. 2018, 4(10):34-42.
23. Taghipour .M; Barzegar .P; Mahboobi .M; Mohammadi .S." Investigating the Relationship between Competitive Strategies and Corporates Performance (Case Study: Parsian Banks of Tehran)". *Management*,

- International Technology and Science Publications (ITS), 2020, Volume 3, Issue 4, 13-28.
24. Taghipour .M; Ganji .F; Zolfagharijoo .A; Lotfi .A; Torabi .F.” The identification and prioritization of effective indices on optimal implementation of customer relationship management using TOPSIS, AHP methods (Case study: Pasargad bank)”. Management, International Technology and Science Publications (ITS), 2020, Volume 3, Issue 4, 43-60.
 25. Ghadamzan Jalali. A; Habibi Machiani. H; Taghipour. M; Fathi Vajargah. K; Moshtaghi. S.”Explain the Relationship between Intellectual Capital, Organizational Learning and Employee Performance of Parsian Bank Branches in Gilan province. Educational Administration Research Quarterly, 2020, Vol. 10, Issue 2, pp.127-142.
 26. Taghvae yazdi. M; Taghipour .M; Abdi .J”The Relationship between Implementation Principles of Implementation with Organizational Accelerations, Ethical Leadership and Empowerment of Managers (Case study: Employees of national banks in Sari, District 1), Quarterly Research on Educational Leadership & Managemet, 2020, Vol. 5, Issue 17, pp.1-24.
 27. Mohammadi, M; Taghipour. M; Mahboobi, M. Investigating the role and impact of using ICT tools on evaluating the performance of service organizations. (2021). Iranian Journal of Information processing and Management, March, 2021.
 28. Taghipour M, Habibi MH, Amin M. The impact of working capital management on the performance of firms listed in Tehran Stock Exchange (TSE). Journal of Multidisciplinary Engineering Science and Technology 2018; 7(6): 24–32.
 29. Khalilpour M, Kamyabi Y, Nabavi Chshmi SA, Taghipour M. The impact of accountant’s ethical approaches on the disclosure quality of corporate social responsibility information an Islamic perspective in Iran. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald 2018; 1: 1173–1181. doi: 10.32461/2226-3209.1.2018.178689

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی